

Monitoringkader maatschappelijke impact van bewonersinitiatieven deelmobiliteit

Autodelen groeit in Nederland, van informele buurtinitiatieven en coöperaties tot grote aanbieders. Gemeenten stimuleren *bewonersinitiatieven* omdat deze bijdragen aan diverse beleidsdoelen zoals het terugdringen van autobezit, reduceren van CO₂-uitstoot, verlagen van de parkeerdruk en het vrijmaken van ruimte, en om mobiliteit toegankelijk en betaalbaar te houden voor bewoners. Of vanwege de positieve effecten zoals vertrouwen en lokale samenwerking.

Om hun potentieel te benutten, en beleid te ontwikkelen dat deze initiatieven effectief faciliteert en stimuleert, is scherper inzicht in hun impact nodig. Die impact is nu vaak beperkt zichtbaar, in versnipperde grootheden aangetoond, en is lastig om in een financieel georiënteerd blikveld te vangen. Daarom vraagt het opbrengen van werkelijke maatschappelijke waarde van initiatieven om een bredere benadering, waarbij impactmeting bovendien het beste dient om *samen te leren en te verbeteren*, en niet alleen om te verantwoorden.

Doel van dit kader

Dit kader biedt gemeenten handvatten om de impact van (formele en informele) bewonersinitiatieven structureel in beeld te brengen in de dimensies die relevant zijn voor deze vormen van autodelen:

- Mobiliteit & gebruik
- Ruimte & leefomgeving
- Duurzaamheid
- Sociale cohesie en inclusie

Door als gemeente samen met bewonersinitiatieven te meten en te leren, ontstaat inzicht in wat werkt bij deze vormen van deelmobiliteit, en waarom. Die kennis kan vervolgens worden ingezet om de lokale bottom-up beweging verder te versterken en te versnellen.

Het kader rust op vier uitgangspunten:

1. Fit-for-purpose – de meetaanpak past bij de schaal en aard van het

initiatief.

2. Transparantie – aannames en methoden worden helder gemaakt.
3. Gedeelde taal – aansluiting bij bestaande kaders, zoals SDG's en Brede Welvaart.
4. Cijfers én verhalen – kwantitatieve data worden verrijkt met praktijkervaringen en casussen.

Hoe te gebruiken

1. Bepaal de ambitie – welke doelen wil de gemeente volgen? Denk aan de visie die context geeft en de doelen die de gemeente zichzelf stelt op gebied van bijvoorbeeld duurzame mobiliteit, ruimtegebruik of inclusie.
2. Selecteer de passende indicatoren – start met enkele uit onderstaande suggesties, en breid uit waar dat zinvol is.
3. Plan de frequentie – sommige gegevens kun je vaker meten (zoals aantal voertuigen, deelnemers) dan andere (zoals beleving of leefbaarheid).
4. Verbind met beleid – verwerk de resultaten in mobiliteitsplannen, duurzaamheidsrapportages en communicatie.

Impactdimensies en indicatoren

Categorie	Indicatoren	Bron / meetwijze
Mobiliteit & gebruik	-Aantal gedeelde voertuigen -Locaties -Aantal deelnemers	Aanbiedersdata /initiatieven
Mobiliteit & gebruik	-Eigen autobezit: hoeveel privéauto's worden voorkomen of afgeschaft? -Keuzereiziger: in hoeverre gaan verplaatsingen van auto naar fiets/OV of andersom?	Enquêtes / interviews
Ruimte & leefomgeving	-Parkeerdruk (verminderde vraag naar parkeerplaatsen). -Ruimtelijke winst en herinrichting van de openbare ruimte voor groen/ontmoeting - Verkeersveiligheid/bereikbaarheid (aantal auto's in de wijk, intensiteit).	Gemeentelijke registratie / modelberekening

Duurzaamheid	-CO ₂ -uitstoot (kilometers, type voertuigen, elektrisch vs fossiel). -Energieverbruik en luchtkwaliteit	Aanbieders-initiatievendata + emissiefactoren
Sociaal	-Mate van samenwerking in lokale netwerk -(inclusieve) tariefstelling -tevredenheid en vertrouwen van deelnemers	Casestudies / periodieke enquête MAEX-Social handprint

Meetmethoden

a. Data van aanbieders/initiatieven:

Betrouwbare, kwantitatieve gegevens over ritten, kilometers, voertuigtypes en locaties. Voordeel: goed te standaardiseren. Nadeel: soms privacygevoelig of beperkt beschikbaar.

b. Gebruikersenquêtes

Inzicht in gedrag, beleving en sociale impact.

Voordeel: zicht op gedragsverandering. Nadeel: kans op overschatting of sociaal wenselijke antwoorden.

c. Gemeentelijke data

Parkeerregistratie, luchtkwaliteit, verkeersintensiteit.

Voordeel: objectieve bron. Nadeel: niet altijd direct te koppelen aan autodelen.

d. Pilots en casestudies

Verdiepende metingen in specifieke wijken.

Voordeel: rijk, contextueel beeld. Nadeel: arbeidsintensief en beperkt te generaliseren.

e. Modelberekeningen

Gebruik van rekenmodellen om effecten te schatten.

Voordeel: bruikbaar voor scenario's. Nadeel: afhankelijk van aannames.

Hoe kun je monitoring gebruiken als leerinstrument in plaats van als controlemechanisme?

Het gezamenlijk leren met bewonersinitiatieven is essentieel om de impact van autodelen te vergroten en de transitie naar duurzame mobiliteit te

versnellen. Door samen te leren, kunnen gemeenten en initiatieven inzichten delen, knelpunten sneller identificeren en oplossingen effectiever ontwikkelen. Dit versterkt niet alleen de samenwerking, maar zorgt er ook voor dat beleid en initiatieven beter aansluiten bij de lokale context en behoeften. Bovendien draagt het bij aan een cultuur van continue verbetering, wat cruciaal is om de maatschappelijke waarde van autodelen volledig te benutten.

Tips:

- Besteed aandacht aan communicatie: deel resultaten met initiatiefnemers en de buurt.
- Maak werk van uitwisseling, vertrouwen en samenwerking: organiseer bijvoorbeeld leerbijeenkomsten.
- Bespreek met initiatieven wat nodig is om impact te vergroten — bijvoorbeeld samenwerking, communicatie of schaalvergroting.
- Vraag een '[Social Handprint](#)' van initiatieven. De sociale onderneming MAEX maakt op basis van een ingevuld vragenformulier de maatschappelijke waarde inzichtelijk aan de hand van de Sustainable Development Goals (SDG's). Het kan worden gebruikt als communicatiemiddel, en plaatst de initiatieven meteen in de juiste context voor raadsleden en inwoners.